

Ympäristöterveydenhuolto

Ylivieskan ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat Ylivieska, Nivala, Sievi ja Alavieska. Ympäristöterveydenhuollon tehtävänä on terveellisen elinympäristön turvaaminen, terveyshaittojen vähentäminen ja niiden ennaltaehkäisy. Tavoitteena on terveellinen asuin- ja elinympäristö, hyvälaatuinen talousvesi ja turvalliset elintarvikkeet, terveet ja hyvinvoivat eläimet sekä toimiva eläinlääkintähuolto. Toimintojen ennaltaehkäisevän luonteen vuoksi valtaosa toiminta-alueen asukkaista on tavalla tai toisella palvelujen piirissä.

Ympäristöterveydenhuollon palvelut tuottaa ympäristöterveydenhuollon tulosalue, johon kuuluvat eläinlääkintähuolto ja terveysvalvonta. Ympäristöterveydenhuollon toiminnot koostuvat lakisääteisistä tehtävistä. Ympäristöterveydenhuollon tehtävät, toiminta ja tavoitteet on kuvattu yksityiskohtaisesti ympäristöterveydenhuollon vuosittain päivitettävässä valvontasuunnitelmassa.

Eläinlääkinnän erityistehtävänä on huolehtia eläinten terveyden- ja sairauksien hoidosta sekä eläinten hyvinvoinnin valvonnasta, eläintautien ja zoonosien vastustuksesta. Eläinlääkintähuollon palvelut järjestetään eläinlääkintähuoltolain (285/2023) mukaisesti. Valvonta on eriytetty palvelutuotannosta.

Ympäristöterveydenhuollosta vastaavana monijäsenisenä toimielimenä toimii ympäristöterveyslautakunta, joka on siirtänyt viranhaltijoille ympäristöterveydenhuollon erityislakien mukaista toimivaltaa niiltä osin, kuin lainsäädäntö sen mahdollistaa.

Ympäristöterveydenhuollon tulosalueella on yhteensä 13 virkaa ja yksi toimi. Toimipisteitä on kolme. Ympäristöterveydenhuollon toimisto Ylivieskassa (Tasangontie 21) vastaa koko kuntayhtymän toimialueen terveysvalvonnan palveluista, eläinlääkintähuollon valvontatoimesta sekä ympäristöterveydenhuollon hallinnosta. Toimipisteessä työskentelee kuusi viranhaltijaa. Yhteistoiminta-alueen seitsemän praktikkoeläinlääkäriä ovat jakautuneet Nivalan ja Ylivieskan toimipisteisiin, jossa työskentelee myös eläintenhoitaja. Eläinlääkäripäivystykset hoidetaan kahden päivystyspiirin mallilla yhteistyössä Kalajoen ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen kanssa.

Ympäristöterveydenhuollon palvelutuotanto koostuu valvontatehtävistä, ohjauksesta, neuvonnasta, lausunnoista ja sidosryhmäyhteistyöstä. Suunnitelmallisen valvonnan tarve määräytyy riskiperusteisesti, ja siihen lukeutuvat kohteissa suoritettavat tarkastukset, näytteenotot ja mittaukset sekä toimintaa koskevien ilmoitusten käsittely. Muun valvonnan tarpeeseen vaikuttavat asiakkailta tulleet yhteydenotot ja yllättävät häiriötilanteet. Valvonta on pääosin maksullista toiminnanharjoittajille. Valvonnan suoritehintoja ei esitetä korotettavaksi vuonna 2024.

Eläinlääkintähuollon palveluihin lukeutuvat kaikkien eläinten terveyden ja sairauksien hoito sekä kotieläintilojen eläinterveydenhuoltokäynnit. Kiireellinen eläinlääkärinapu on järjestetty kaikille eläimille myös päivystysaikoina. Eläinten terveyden valvonnassa varaudutaan etenkin helposti leviävien eläintautien aiheuttamaan uhkaan. Ajankohtaisia uhkia ovat lintuinfluenssa ja afrikkalainen sikarutto. Yhteistoiminta-alueella on vähän turkistarhoja, joilla on lintuinfluenssalle herkkiä turkiseläimiä. Alueella on runsaasti kotitarve- ja harrastesiipikarjoja sekä jonkin verran ulkona pidettäviä harrastesikoja.

Toiminnan riskit ovat pääosin henkilöstöriskejä. Henkilöstömitoitus mahdollistaa normaaliajan toiminnan mutta etenkin häiriötilanteissa ja loma-aikoina pienen yksikön resurssit voivat olla riittämättömät. Ympäristöterveydenhuollon perustehtäviin lukeutuu häiriötilannevarautuminen, jonka turvaamiseksi yksikön henkilöstö ei koskaan ole yhtä aikaa vapaalla.

Korona-pandemia asetti etenkin vuosina 2020–2021 rajoitteita tarkastustoiminnalle eikä tarkastustoiminnassa ole kyetty noudattamaan riskinarvioinnin mukaisia tarkastustiheyksiä, ja tarkastuksia on jäänyt rästiin. Rästiin jääneiden tarkastusten kurominen umpeen edellyttäisi henkilöstöresurssin vähintään tilapäistä kasvattamista.

Ylivieskan ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueella alkutuotannon toimiala on erittäin merkittävä ja eläinlääkäripalvelujen saatavuuden turvaaminen on välttämätöntä. Pieneläinpalveluiden kysyntä on kasvanut viime vuosina. Eläinlääkinnän Nivalan toimipistettä on tarkoitus kehittää niin, että siellä on aiempaa paremmat mahdollisuudet tarjota palveluita myös pieneläimille.

Henkilöstön työhyvinvoinnista ja työsidonnaisuuden kohtuullisena pitämisestä huolehditaan. Henkilöstön osaamisen ylläpito ja kehittäminen on välttämätöntä toimialan ja lainsäädännön muutosten vuoksi.

Ympäristöterveydenhuollon tavoitteet:

1. Asiakaskohtainen, sujuva ja laadukas viranomaistoiminta kaikilla ympäristöterveydenhuollon osa-alueilla.

Käsittelyaikojen seuranta	Tavoite: Aika tarkastuksesta tarkastuskertomuksen laatimiseen keskimäärin 10 arkipäivää Mittari: Toteutuneet käsittelyajat
Siirryneiden tarkastusten suorittaminen, korona-ajalta periytyneiden tarkastusrästien umpeen kurominen	Tavoite: Tarkastusten lukumäärän nostaminen vuoteen 2023 nähden Mittari: Tarkastukset / htv
Kansalaisten ja toimijoiden ohjaus ja neuvonta	Mittari: Yhteydenotot lkm
Nivalan vastaanoton pieneläinpalvelujen kehittäminen	Mittari: pieneläinkäyntien määrä / vuosi

2. Teemme yhteistyötä alueen toimijoiden kanssa terveyden edistämiseksi

Ehkäisevän päihdetyön palaverit	Tavoite 1 palaveri / vuosi Mittari: palaverien lkm
Hygieniatyöryhmän kokoontumiset	Tavoite 2 palaveria / vuosi Mittari: palaverien lkm

3. Häiriötilannevarautumista kehitetään edelleen yhteistyössä sidosryhmien kanssa

Viranomaisten välisten yhteistyöverkoston ylläpito	Tavoite: 1 palaveri / vuosi Mittari: Palaverien lkm
Toimijoiden ja viranomaisten välinen yhteistyö	Tavoite: säännölliset palaverit Mittari: Palaverien lkm